NIHIL SINE DEO

Anul II - Nr. 7
Septembrie 2021
Timişoara

CUNUNA

FOAIE DĂ CULTURĂ BĂNĂŢANĂ

Sub lumina ha şierească, pă largu pământului, în bătaia vântului, fire dulşie omenească, graiu blând şi cumpătat, ca în dulşele Bănat, nu mai cred să să găsască."

Victor Vlad Delamarina

Periodic editat de ASOCIAŢIA PÂNTRU VORBIREA BĂNĂŢANĂ
ISSN 2668-9480
ISSN-L 2668-9480
E-mail: **limbabanatana@yahoo.ro**
Tel: 0768113404
www.vorbireabanatana.ro
http://dictionar.vorbireabanatana.ro/
https://www.facebook.com/asociatiavorba/ - Asociația pântru Vorbirea Bănățană
Punct de lucru: Timișoara, str. Nicolae Iliești, nr. 10, ap.1
Colectivul de redacție: Redactor-șef: Linția Vasile; Redactori: Colgia Florina-Ariana și Boian Sergiu; Tehnoredactor: Ghimboașă Oana-Alexandra; Redactor-corector: Aurel – Matei Bancu, Claudiu Românu
Editura Eurostampa Timișoara

Șe-i dă nou pră la noi

Am avut o vară cu rod bun. Ilie Dragalina o măi tipărit o carce, "*Dor dă sat*", cu poezii, jiocuri dă copii, strâgături, proleche șî mulce alcile dân satu lui șî nu numa.

Dragu nost scriitor șî poet, Dimitrie Acea îi aproape gata cu altă carce dă poezâi *Să frământă săcara în lan*.

Dân America am căpătat mulce poezii, dă la fracili nost Cornel Bogdan, paore bănățan, dă loc dân Foieni. Iaca am ales șî noi dântră iele șî am băgat în foaie doauă, pântru număru ăsta. Ne nădăim să-i măi publicâm câciva în fișceare număr d-așî năince.

Or scris șî-n vara asta asta Florina Colgia, Sergiu Boian, Violeta Tipa, Camelia Paian, Claudiu Românu, Dimitrie Acea, Pătru Chira, Adrian Gerhard șî Ioan Văcariu, pră care îi găsâț cu poezâili lor în foaia asta.

Dă Dzâua Crușii, în 14 septembrie, poetu Ioan Văcariu, or cum îl șcim măi binie, tata Nică, o lansat la Sânnicolau Mare - "*Vorba dân Banat*". S-o întâmplat baș în Castelu lu Nakó, în Sala de Bal, unge or vinit, să să bucure dă carce, măi mult dă 70 dă iubitori dă poezâie bănățană. Totului tot o fost filmat, molărit șî dat dă Televiziunea dân Sânnicolau Mare. Poveasta întragă o găsâț aișî:

Lansare de carte Ioan Vacariu - Poezii în grai bânățean - STV Sânnicolau Mare - YouTube

https://www.youtube.com/watch?v=4b6yvQ9zJhg

POEZIA BĂNĂȚANĂ
- IONEL IACOB BENCEI –

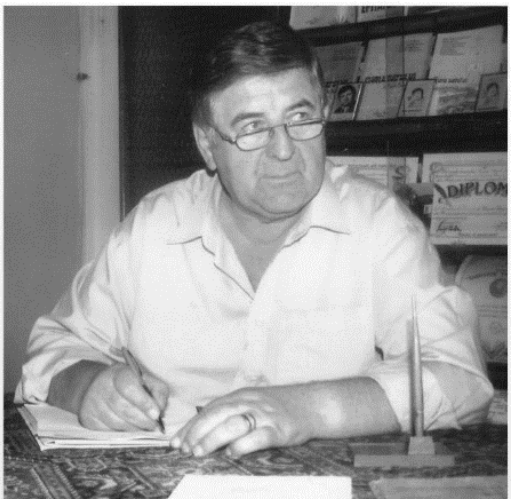

IONEL IACOB-BENCEI
(în amincirea lui)

Ca un om înțălept șie o fost, când o sîmțât că să dușie în lumea drepțâlor, o scris o carcie dă rămas-bun (pră care s-o șicească popa) pântru fata lui, pântru muierie, pântru niepoț șî pântru priecini, pră carie i-o așceptat să îl pietreacă pră al dân urmă drum.

Copil dă paorie dân Bienșiec, născut în 18.12.1940, nu o zuitat vorba cu care o crescut șî dacă în viața lui o fost robu lu Dumniedzău prân creginţă șî robu epigramei cum i-o plăcut să fie șî să spună, cu toț ăi draji lui, priecini șî ortași, o vorbit șî scriat în limba lui păoreasc̆ă.

Iel șî cu veșinu lui dă sat, poetu Marius Munteanu, or încântat prân poezie locurile șî lumea dân Banat. O înșieput să scrie întâni epigramie, pră-întreșierie cu Damian Ureche, ortac dă clasă la Liceul Loga.

După carie o ajiuns „robu epigramei” șî șăfu epigramișcilor la Cenaclul „Ridendo”. Dar toată vremea scria în vorba bănățană dă dor, dă drag, dă bucurie și dă omenie, așa cum îi viața paorelui bănățan.

Ăl măi fain lucru pră care l-o făcut iel o fost când s-o ortășit lu Ion Micu, Marius Munteanu și Virgil Șchiopescu, la Cenaclul „Gura Satului”, dă la Radio Cimișoara. Îi audzâm șî acuma pră toț ăi d-or fost șî pră ăi d-acuma la Gura Satului, duminica gimineața șî puciem spunie că ei îs „năMuritorii” noștri.

O fost un membru dă fală al Asociației Scriitorilor în Grai Bănățan șî o scris toată vremea în foaia Asociației „Tăt Banatu-i Fruncea”.

O publicat șî o scris în: „Drapelu Roșu”, „Orizont”, „Renașterea Bănățană”, „Anotimpuri Literare”, „Merci, Pardon, Scuzați”, „Urzica”, „Perpetuum Comic”, „Epigrama”, „În Lumea Epigramei”, „Argeș Perime”, „Coloana Infinitului” șî în mulce alcele.

Dân anu 1996 o condus Cenaclu „Ridendo” toată viața lui, așa că profesoru

- IONEL IACOB BENCEI –

Ion Iliescu o dzâs: „Când spuni Ridendo, spuni Bencei, iar când spuni Bencei, spuni Ridendo.”

O fost:

- membru în Uniunea Epigramișcilor dân România
- membru al Asociației Umorișcilor dân Banat
- membru al Uniunii Scriitorilor dân România și dân Republica Moldova
- săcean dă onoarie al comunii Pișchia

O lucrat la Radio și Televiziunea Cimișoara, la serbări și cu ansamblurile Banatul și Timișul.

Copiii dăclamă cu mult drag poeziile lui în grai.

Iel o făcut mult pântru scriitorii și poeții în grai, o pus șapce plăși în amincirea lor, la fiecare în locul în care s-or născut.

O scris atât dă mult, că s-or adunat 34 dă cărți și o luat păstă două suce dă premii și diplomie.

O fost un om bun, dar fălos și mândru dă poșiumpu lui dă paorie.

O îngemnat și ajiutat mulț copii să vorbească și să dăclamă în grai bănățan poiezii și povieșci dân Banat, atât în parcea românească, cât și în Sârbia.

O lucrat ca orișe bănățan fără ogină și o făcut tot șie o trăbuit ca lucru să iasă bine.

Nu ș-o bătut jioc dă viață, o trăit-o cu drag în șinstă și omenie, așa cum o fost el crescut. Așa s-o purtat și cu muierea lui și așa ș-o crescut fata lui dragă.

O plecat dân lumea asta, împăcat și mulțămit dă șie-o făcut pântru el, pântru alții și pântru satu lui, pă care l-o iubit atât dă mult:

Satule, izvor dă viață
Adurmit supt clar dă lună,
Până mânie gimineață
Ce las sângur... noapcie bună!

Colaboratoru, precinu și „bunu samarician”, Auriel-Măcei Bancu

Crez

Cât trăim pe-acest pământ,
Până morţî îi dăm vamă,
Lucru-n Lume nu-i măi sfânt,
Ca şî dragostea dă mamă.

Când familia-i întreagă,
Casă fainâ şî bogată,
Tare bună ți şî dragă
Calda dragoste dă tată.

Cât trăiț pe-acest pământ,
Bine, rău şî cum să poace,
Puneț dragoste-n cuvânt,
Ca şî dragostea dă frace.

Cât trăim pe-acest pământ,
Nime-n Lume nu ne-adoră,
Cu o pildă sau cuvânt,
Ca şî dragostea dă soră.

- IONEL IACOB BENCEI –

Cât trăim pe-acest pământ,
Să sâmţâm până-n rărunchi
Dragostea în Domnu Sfânt,
Dă mătuşă şî dă unchi.

Cât trăiț pe-acest pământ,
Duhu-al Bun să v-ocrocească;
N-aruncaț pucerea-n vânt,
Faşeț boamba să rogească.

Cât trăim pe-acest pământ,
S-avem a măi grea povară,
Dă la leagăn la mormânţ,
Dragostea dă Neam şî Ţară.

Închinare lor...

Să duc veşinii mei, să duc
Ca toamna frundzâli dă nuc
Şî-n urma lor ugesc copii,
Ugese năcazuri, bucurii,
Nepoț rămaş, nepoț plecaț,
O frundză moartă în târnaț.
Un câne care latră-ntruna
Tot aşceptând să vină buna
Să-i pună blidu cu mâncare
Când zâua mere la culcare.
În care steauă v-oginiț
Veşini dă răle biruiț?
V-aşcept ş-acuma la givan,
În graiu nostu bănăţan,
Iar noi, copii, în miez dă noapce,
Să stăm cu gurili căscace...
Să mă iertaț ai dân Benşec,
Pă toț nu pot să vă petrec.
V-am petrecut d-atâcea ori
La Rugă şî la sărbători,
La coasă şî la șâruit,
La asfințât, la răsărit,
La săşerat, făcut peciță,
La încărcat pă pomociţă
Sau când aț trierat acasă
Bucace dân sudoare scoasă.
Vă văd șî la cules dă vii
Șî la scăldatu dă copii
Mai văd ş-acu cu ochii minţî:
Îm văd veșinii șî părinții
Umblând cârpiț şî roş dă boli –
Să poată să ne dea la şcoli;
Cu porcu dân voreț luat
Că biru nu l-or achitat
Pierdut-am cai, piedut-am boi,
Viniră alce “vremuri noi"
În care șe iera a meu,
Iera a nostru şî a teu.
La înşeput o fost un pic,
Apăi măi mult ş-apăi nimic.
Pă unge da cu sapa moşu,
Acuma creșce spinu roşu
Şî să acață dă ştălapi.
Visăm la crumpi, sătui dă napi.
Ne dau pământu înapoi...
La fiecare casă-s doi
Şe dzâc c-au dreptu la pământ.
Al triilea, dă mult îi sfânt:
El o murit dăfinitiv
Când l-or băgat în "colectiv"
S-au deportat în Bărăgan;
Că ăla, da, o fost ţăran.
Cu vaca în ştălog durmea
Până viţălu izbucea;
Ţânea răchia-n vas dă dud,
Duşea în cindă mielu crud
Şî să scula cu noapcea-n cap
Mergând la holdă numa trap...
Dân casa mea dă la Benşec,
Cu amincirea vă petrec
Pă voi şe vi-s pă veşi rămaş,
Dă ea, la şapce-ş-opt dă paş.
M-aş duşe noapcea la mormânţ –
Să strâng că vi să dă pământ
Da' dau 'napoi ca un răcul
- Că voi aveţ „pământ" dăstul...

- IONEL IACOB BENCEI –

Toamna

Bace vântu la ,,Şumanda",
Rujineşce-n grabă nucu;
Dân Benşec până-n Ivanda,
Nu să măi auge cucu.

Frundza-n vine să răsuşe,
S-o uscat şî cucuruzu,
Benşecănii stau la cruşe
Şî aşceaptă autobuzu.

Vine un birău şî ceamă
Lumea, iar, la Sărbători:
Şasă dzâle dă persoană
Şî tri dzâle dă trăctori.

La oloiniță să coase
Floarea dă oloi şî turtă;
Într-o oală baba faşe
Sarme să ce baţ pă burtă.

N-o ploiat şî nu-i otavă;
Lumea scoace la morconi.
Lângă firu dă costravă,
Doarme dus un bândăon.

Dascălii, la cănțălare,
Iară givănesc dă leafă
Şî cum treaba-i foarce mare
Or pus oala pântru cafă.

Ion Dubaşu, şoadă mince,
Bace şî acuma-n dubă
C-o ieşât ca prăşădince
Domnu Colă lu Tutubă.

Să arată vreme bună,
Arătura poaş să-nşapă,
Da prân sat miroas-a prună
Dă îț lasă gura apă.

Să auge torogoata...
Cântă ungeva dă rugă.
Tata-moşu îş ia boata
Şî să duşe la ierugă.

Să tot vaită dă pişoare,
Dă nogeie şî dă space,
Tăt păzând la peşcii care
Baş abe-nvață să noace.

Toamna-ș scutură parfumu
Dă gutâne şî dă fân;
Mâța nagră treşe drumu
Şî un popă-ș șchipe-n sân.

Slab dă tot n-o fost câşcigu
Toamna asta, la tot natu.
Măi muiere, vine frigu,
Hai să trajem şorlocatu!

Vaca asta-i o minune

(parodie), după Ștefan Pătruț

13 mai 2001

Draji țărani dân țara asta,
Care daț' dân lac în puț,
Una vă mai spun şî basta:
Fată vaca lu' Pătruț.

Așa vacă, Doamne-iartă!
N-am văzut de cându-mi-s,
Ce cunoaşce dă la poartă;
Ştie şine o dăşchis.

Ca dă pildă, dacă vine
Domn' director dă la şcoală,
Vașii parcă nu i bine
Şî mujeşce lung, a boală.

Ştie ea că gadza bună
Vremea n-o lasă zălog;
Ciar dă fuljeră şî tună,
El să bagă în ştălog,

- IONEL IACOB BENCEI –

Să sufulcă pân-la coace,
Lasă geanta "diplomat"
Și o mângâie pă space
Până gată dă mâncat.

Dacă vine mama Lena
Și ia cartu într-o mână, -
Vaca o schimbat problema:
Nu dă lapce, dă smântână.

Fata lu' Pătruț să-auge
Cum să bagă în voreț.
Vaca scapă lacrimi cruge,
În vălău, păstă nutreț.

O cuprins-o, vedz, anume,
Un moment dă tânguială
Fân'că Doina i-o pus nume...
Dân elita mondială.

La pășune dacă mere,
Cât o fi drumu' dă lung,
Vaca-i mândră și-n pucere.
Să cunoașce pă ștălung.

Și când vine dă la iarbă,
Gazda-i rupt și-i cotropit:
Scap-o lacrimă în barbă
C-o cunoașce pă mujit.

Când m-am dus și io, odată,
La Pătruț, iaca-n gostie,
Vaca o mujit, schimbată:
"Ai mai scris v'o poezie?

Scrie, mă, Ionele, scrie!
Anii trec așa ușor.
Lumea vrea și poezie
Dă satiră și umor..."

În ștălog vini Ion Micu.
Mují vaca, fire proastă:
"La țărani daț' cu mercicu
Ș-acu vini să mânși corastă?!"

Pătru Chira s-o băgat
În ștălog și ea, mirată
Că îi treaz, nu "afumat",
O căzut ca giochiată,

C-o adus Pătruț tri popi
Și în plus o vrăjâtoare
Să-i șicească dă giochi
Și s-o pună pă pișioare.

M-am zuitat să vă mai spun
C-are-un "bioritm" pogan;
Dac-o țâni în traiu-al bun,
Fată doi viței pă an.

Nu șciu, zău, cum fașe vaca
Și cum potcă-i planifică
Dă tăt-furt ea fată, iaca,
O vițauă și un bică.

I s-o dus dă mult povasta
Și-n Banat tot natu' spune
Că nu-i vacă, păcum asta.
Vaca asta-i o minune!

Dor

Dor dă sat și dor dă țară,
Dor dă vânt dă primăvară,
Dor dă iarbă și dă șeri,
Dă corastă în cineri.
Dor dă niamuri, dă vești,
Dor dă floarea dă bagrini,
Dor dă precini, dor dă casă,
Dă livadă și dă coasă.

- IONEL IACOB BENCEI –

Dor dă sapă șî pământ,
Dă spic legănat în vânt,
Dă peciță șî polog,
Dor dă marve în ștălog.
Dor dă ghijă în dricală,
Dor dă cai șî dă țăsală,
Dor dă hoară în avlie,
Dor dă plug șî dă coșie,
Dor să-m fie codru gazdă,
Dor dă paore în breazdă,
Dă ogor șî dă sămânță.
Dor dă consi șî dă cătrânță
Șî dă fece mândre-foc
Șe miroasă-a busuioc
Când în jioc prindz să le clacini.
Dor dă sat șî dor dă dacini,
Dor dă mugure pă ram,
Dor dă țară șî dă niam.

...Șî dă **doru** ăsta mare
Osia inimii mă doare.

Draga mea Mărie, dragă
(parodie), după Dimitrie Acea

M-așădzai să-ț scriu o carce,
Draga mea Mărie, dragă,
Că mi-i dor dă cin', dă ochii
Tei căprui, dă gura-ț fragă

Pră care n-am măi țucat-o
Dă opt luni, dă când d-acas
Io-am plecat la cătănie
Șî tu sângură-ai rămas.

Numa io, aișî, dăparce,
Unge mi-s la cătănie,
Nu măi pot vini cu cursa
Scumpa, draga mea Mărie.

Ce măi rog să fii cu grijă
Să nu-ț iasă vorbe-n sat
Șî să ce-nțăleji cu mama
Lângă care ce-am lăsat.

Ș-amândoauă dă Petrică
Să-ngrijâț, să nu cumva
Să îl prindă vro rășială,
Că-i cam frig șî-i iarnă grea.

Să-l dușiț cu sănioara
Cum l-am dus io, altădată,
Ca să nu să năcăjască
Că-i sărac, că n-are tată.

Măi oțâră, găt cătánia,
Vin 'năpoi, șî-om dușî-o bine,
Iar îi așcepta să vină,
Sara, **cursa** șî pră mine.

Draga mea Mărie, dragă,
Carcea șie ț-am scris-o-i gata.
Ce țuc, scumpa mea nevastă
Șî pr-al mic, puiu lu tata.

POEZIA BĂNĂȚANĂ

IOAN MANZUR

Născut în primăvara lu 1954, în 5 aprilie, o făcut școala în satu natal Bujor, gimnaziu la Făget, liceu la Cimișoara și o gătat tot aișea facultacea dă Mecanică la Politehnică.

Măi pră urmă o lucrat la Logoj și Cimișoara și acuma, ca penzionar, are vreme să scrie, să țasă rebus și epigrame.

Ajuns la Făjet, ca și copil, o găsât o viață culturală bogată care i-o dășchis drumu pră măi dăparce. În ăle vremuri, în Făjet - ca centru dă raion - venea în tăt anu Teatru muzâcal dân Gălați. Cornel Veselău grija dă Casa dă Cultură și tăt atunși în Făjet muzicanții erau măi buni ca ăi dân Logoj. Tăt aișea s-o întâlnit cu muzâca populară, teatru și fotbalu. Pră un clup o găsât cam la 12 ani un rebus și dă atunși până az trugește pântru rebus.

Cu Făjetu în suflet o plecat la liceu la Cimișoara, unge o șăzut în gazdă la directoru Liceului Sportiv, care îi avea ca precini pră Marius Munteanu și Virgiliu Șchiopescu. Așa că dân vreme în vreme, auza poezâi dă la ăi doi mari scriitori bănățăni, pră ușa lăsată dășchisă întră cuină și soba unge șăgeau, ei, copiii în gazdă.

O scris și câciva dân poezâili lu Uica Vică - Virgiliu Șchiopescu - într-un căiet. În vacanța dă iarnă i-or găsât acasă căietu și i l-or aruncat pră foc, gângind că o bolânzât copilu dă scrie așa șozănii.

Tot în Cimișoara o întâlnit romanța, dă care o prins așa drag dă o ajiuns să și compună doauă, cu tot cu muzâcă, baș dă nu are școală dă muzâcă, dă nișa un fel.

O văzut teatrili dă mare valoare, a lu Baranga, piesâli lu Paul Everac și o fost la teatru școală. Întră ace autoru ieșa pră bină și povesta cu lumea șe o vrut să zâcă piesa. Așa o izăflat cum să jioacă o piesă, măi cu samă că și oaminii puceu pune întrăbări dân sală.

Măi găsășce prân cărdof câciva dân poezâili scrisă în cinereață, pră care nu le-o publicat încă. Laolaltă cu ălelalce, scrisă măi în vremea asta, ar vrea să facă o carce în iarnă, după șe gată cu ce-i dă pus în clet, cu răchia și cu via.

O scris și epigrame, pântru care o căpătat premii.

Dă pozâia bănățană nu s-o acins până după 50 dă ani, când s-o întâlnit cu Gelu Câmpeanu și Arcadie Chirsbaum, la Trăian Vuia, unge la 100 dă ani dă la primu zbor să țânea Zâua Aviației. Tăt atunși o fost invitat dă onoare și bănățanu Dumitru Prunariu. Ascultând poezâili scriitori bănățăni, pră care îi cunoșcea dă măi multă vreme, s-o gângit că în felu ăsta poace să scrie și el.
Așa că anu trecut, în 2020 o și tipărit o carce cu poezâi bănățăne, scrisă d-a lungu anilor.

Florina Ariana Colgia

- IOAN MANZUR -

Năgejgea
Am sămănat o boambă sub lacrima dă roauă,
Rugându-mă la șeruri să iasă macăr doauă...

Am sămănat dăsculț pân spini șî bolovani
Fărâme zdrumicace dân suflet dă țărani...

O rază dă năgejge mi-nviorează mersu,
C-odată șî odată tăt o veni culesu! ...

Sămne dă primăvară
Pân grăgini dau să mijoară
Pupi crudoni dă primăvară,
Mândre flori mirosâtoare
Îș scot capu cătră soare...

În cuină o cloță scoace
Pui galbăni, șărgaț pă space,
Șî s-aud până-n uliță
Peunând în cotăriță...

Sub streașână îș răgică
Cuib dă lut o rândunică,
Soarili cu blânda-i rază
Casa-i binecuvântează...

Un golâmb ș-o golâmbiță,
El suroni șî ea pistriță
Ferișiț stau gură-n gură
Pă tălpoanea dă la șură...

Un mac fercheș dân grăgină
S-o țucat cu o albină
șî când soarili-l priveșce,
Dă rușâne să roșășce...

Baba Eva lu Piparcă
Să scoboare dân cotarcă
Șî dân poale la cătrânță
Pune boambe la coclență...

Numa Bobi-o dușe prost,
Dă când am intrat în post,
Stă lunjit pă lângă casă
Șî visaz-un blid dă oasă...

Da' nărocu-n fata mică,
C-o fujit pân-la păcică,
După o mâncare-aleasă:
Boambe mișî cu gust dă oasă...

Icoane dă suflet
Trec umbre la fereasta adușerii-amince,
Îm scormonesc trecutu, fără dă cuvince,
Intră-n ocol, s-așază pă tălpoane la podrum,
Dau să le-acing, nu pot, că-s prau șî fum...

Să părângesc la poarta dorului ascuns,
Străbunii șî părinții care pă rând s-or dus;
Când toamna să dăspoaie dă frundzăli d-aramă, Îi sâmt pă vânturi cum la ei mă ceamă...

Îi calt pân tătă palma dă pământ dripită,
În ieschea dă la vacă șî țăstu dă la pită,
Îi calt pân grăgină, în casă, pân târnaț,
Nu îs pă nicăuri, d'aficea îs căltaț...

Atunși, m-așăz pă urma lor dă pă tălpoane,
șî îi găsăsc în suflet... că or rămas... icoane!..

Iarna copilăriei
Jeru pune pă la streșâni policandre dă arjint,
Șeriu-ș varsă în cruși stele, dân înalturi dănțuind,
Vântu șușcăie pân boghii amețât d-atâta fum,
Pușupit d-a vândăioaga dă la cășâli dân drum...

Ninje parică s-o spart șeriu, ș-o-așcernut dricală albă,
Păstă boghii în grăgină șî pân pomi omătu-i salbă,
Chioce șî multă larmă s-aud dă la Gealu Popii,
Baba Iarna-ș polojește păstă câmpuri, harnic, snopii...

În cuină p-o sâtă-ncinsă stau sămânță dă ludai,
Baba Eva strânje jăgu dân șpoiert cu un vătrai
Șî îl pune-n țăst la pită, să să coacă măi cu spor;
Io stau p-un scămnuț dă paie șî mă jioc cu un mosor...

- IOAN MANZUR -

Supt coș fierb lături la scroafă, în căldarea dă bugic,
Buna Marta toarșe lână pântru ștrimfi la ăla mic...
Atunși moșu-ș ie mezdreala și cu iancălu-ăl bătrân
Și în șură pune coadă la o furcă pântru fân...

Pă procovița dân cuină doarme ca dus un mârtan,
Nu să mișcă nișa când vine baba Crina la givan...
Harăngu bace amneazu la bisărica dân sat,
Colo sus, în soba mare, s-aud brâglili cum bat...

Adoarme malu mării
Tăbărit și fără sfege soarili să lasă-n valuri,
În căzanu șe să stânje spingecându-să dă maluri,
Jeana mereuț să-nchige, ochii i să fac măi mișa, Apa mării ogoită pudărită-i cu sclipiși...

Un limpaș cu para mică să afundă în cătrană,
Cutropit dă moleșală pune jeană păstă jeană...
Pescăruș străjuie-n taină somnu păstă mii dă leghe,
Stele, licurișii noptî, să adună la priveghe...

...Tătă verpeleala lumii o ugit în voia sorțî,
Pântră clipoșit dă valuri s-astrâng baierili noptî..

Vrâsta dă pensionare
Mărioara lu Ișpan
Stă cu Lenca la givan,
Lângă foc, în cuina mare,
Unge fierbe dă mâncare
Pântru pomana d-un an
Lu fie iertatu Adam...
Și-mbinând doru cu jalea,
Givănesc dă toace alea,
Și dă ștrimfi și dă negeie
Și dă dureri la nogeie,
Dă năvăgit firu-n ghince
Și dă vremea dă năince...
Lenca-i zâșe lu Mărioara
Șe-o spus radio Cimișoara,
Că vrâsta dă pensionare
Păstă șinși ani îi măi mare
- Vez și tu șe fac spurcațî:
Saizășîșinși la tăț bărbațî!...
Ana a lu Pătru Rați
Freca o rainăn târnați,
Ea fiind o țâră tăhulă
Și dă urechi cam fudulă,
Asculta pân crăpătură
Șe scot babili dân gură ...
- Parc-or zâs că guvernanțî
O lunjesc la tăț bărbațî?!...
Și nemaiavând răbdare
Intră-n casă-n graba mare,
Cu glas mieros: – Lenco dragă,
Baba Ana ce întreabă,
Unge-i doftoru-ăla mare
Care fașe-așa mirare?...
Și dă șe păstă șinși ani,
Măi iuce nu pot, n-au bani?...
S-o lunjească-ntr-un an, doi,
Poace-o măi pringem și noi! …

Ghințariu
În Logoj, în dosu gării, cătră Mondial i-o tablă
Șe anunță dă afară că-i sălașu lu Lodoabă,
Ghințari bun, om d-omenie și cu practică nemțască,
Da' beceag... dă poezie, Dumnezău să-l ocrocească.
El, șică, săgește-n gură ghinț dă-i noi în loc l-ai vechi,
Cum săgim pă arătură răsadu dă la curechi...
Givăneam cu baba Eva, păoriță dân născare,
Care îș făcu tri cruși, d-o minune-așa dă mare:
- Nu istină așa șeva, să săgească pă uscat,
Dacă îi ca și curechiu, locu trăbuie udat,
Musai trăbă ca să aibă vreun fel dă udătură,
Că nu poț sta gură-cască pân-o să ce ploaie-n gură...
Io în fiecare sară tră' să scot pân vadu-ăl vechi

- IOAN MANZUR -

O cadă dă opt acoave, să ud lanțu dă curechi...
...Pântru zășe ghinț dân gură, să să poată pringe bine,
Sococesc ca udătură cam o vadră să cuvine.
- Auzât-ai, mă muiere, baba-i trecută pân viață,
Tră' să ascultăm șe spune, că dă bine ne învață.
Dacă vrei să ai acasă un bărbat dă pus în ramă,
Musai tră' să trec cu vadra tătă sara pă la cramă.
Ș-atunșea să vez, muiere, cu ghinții ăi noi în gură,
Mândrili-o să mă cunoască, tăman după mușcătură.
- Îț măi trăbă mușcătură, în oglindă ce-ai uitat?
N-ai mușcat dăstul atunșea, când cu min' ce-ai însurat?...
...Dacă ce tăt lauz atâta că tu ce cunoști cu el,
Roagă-ce să îț săgească vo tri deche dă criel.

Carce dă dor

Am prins soarili-n căletcă și l-am dus la asfințât,
Ca să vină iuce sara, să ne pringem la iubit.
Luna, ca limpaș la poartă, am năimit-o pă doi lei
Și dân caieru dă ază am tors pupi dă funigei...

Stele am furat dân slavă, le-am legat pă toace-n salbă,
Să poți tu strânje-n poală, p-un covor dân flori dă nalbă,
Sufletu l-am luat în palmă și l-am pus într-o cipsâie,
Ca să-i vingești beceșugu, să ți-l dau arvăluc țâie...

Am gângit că toace așcea ferișirea ț-o vor da,
Da' nu șciu un sângur lucru: mă iubești și tu... ori ba?!...

Toamna la Făjet

Rujina-n ochi dă toamnă fărbăluie căstanii,
Căd frunză pă sălia petalelor dă flori,
Trecuce baș așa cum trec și anii
Șe lasă-n păr pămuca dân ninsori...

Calc pă spinarea frunzălor bătrâne
Șe s-or lăsat să s-oginească pă pământ,
Pierduce-n poala frigului șe vine,
Când parcu-ș pune țoale dă arjint...

Rujina toamnei abace păstă mine
Șiopor dă frunză în legănări dă vânt...
Și dân căgelnița Preabunului Părince
Tămânea ploii spală lacrimi pă pământ...

Ploaia dă lumină

Asfințât. O caldă boare
Să răgică dân răzoare,
Salca, aninii și plopii
Trâmură în Valea Popii,
Fâstâșiț că pă grăgină
Pică ploaie dă lumină...

Dă sus în poloșcea lumii
Buie-mpărățâia lunii,
Scoboare dă sus dân slavă,
Să s-așcearnă pă otavă,
Stă la sfat dă tain-aișsi
Cu greluș și licurișsi...

Păstă șură ea colindă,
Picurând domol pă grindă
Și mângâie ca-n tăt anu
Coasa, cucea și șiocanu...

Păstă pluce-o văd suind
Cu opregu dă arjint
Și dă sus, pân rămurele,
Scutură ploaie dă stele…

POEZIA BĂNĂȚANĂ

Un imn, o crușe ș-un mormânt

Claudiu E. Românu

La mine-n sat aflu oginã,
Cân' inima mi' becejâtă,
Că doina sufletu-m alinã
Șî parcă plânje șî mă cântă.

Aișî mi-s anii ge-altădată
Într-un miros ge fân cosât;
Șî pașî' mei șî a me' soartă
Pă drumu' veșnic tăbărât.

Aișî, în sat, mi' ăl măi binie
Chiar șî atunși cân' trăc prin rău,
Fiincă aișî răsare-n minie
Iubirea pântru Dumnezău.

Pă la Crășiun șî pă la Pașce,
Aișî mi-s gândurilii bune,
Cân' sufletu' iară să naște,
Moare șî-nvie-n rugășiune.

Aișî, în zî ge sărbătoare
Cu crușe roșie-n călindari,
Mă-nchin la slujbă, cătră soare,
Cu fața blândă spră altari.

Aișî mi' doru' șe jăleșce,
Sus, pă coastă, la morminț,
Șî mă strânjie ca un cleșce,
Fiincă-i satu' plin ge sfinț'...

Aișî, în sat, mi' bucuria
Pă lumea asta cât trăiesc,
Aișî mi-o fost copilăria,
În satu' pă care-l iubesc.

Cu râvnă mă rog pântru sat
Ș-aișî cu inima rămân,
Fiincă aișî am învățat
Că sufletu' mi' ge român.

În sat mi-s gândurilii toace,
În locu' drag șî ăl măi sfânt,
Unge în suflet măi străbace
Un imn, o crușe ș-un mormânt.

Nu plânje, taică, după boi

Florina Ariana Colgia

Nu plânje, taică, după boi
Numa pântru ăi dă-i smulg dân noi,
Nu plânje nişi pântru pământ,
Că ni şăgere, îi loc sfânt.

Că s-o îndura Domnu dă sus
Şî o vigea că tăţ ne-am dus
C-o pustânit satu dân noi,
Că ni-s pieriţ, ca-n vremi d-apoi

Şî ca pră Miel ne-or răstâgnit
Şî traiu ne-or băjiucurit
Şî ne-o întoarşe boii-acasă
Şî în hotar, fişiori la coasă.

Şî dă n-o faşe pântru noi,
O faşe, taică, pântru boi!
Şe lăcrimi mulce or vărsat,
C-o pustânit satu dân sat.

Ş-o faşe, taică, pântru glie,
Că nu-s măi paorii să-învie
Şî să rogească dân pământ,
Sămânța dă la Domnu Sfânt!

Că mieii poţ să-i răstâgneşci
Şî oamini buni să nu găsăşci.
Că şe-o rămas îi numa pleavă,
Zbişeală pră pământ, costreavă.

Nu plânje, taică, după boi,
Ei şciu călarea înnăpoi
Şî în tri zâle or întors,
Dă prân străini, dă dădânjios.

Şî or bui boii-n avlie
Zăconiu ăl bătrân să-nvie,
Cu el şî tata moş odată
Cătră loc rige, baș dân poartă.

Ş-atunşi dân băbăluc plămada,
Dân Domnu îş răneşce sada,
O udă lăcrămi dî la boi
Natu-i izvor şî pântru noi.

Şî paorii or fi sămânță,
Plămadă sfântă dă creginţă,
Că Dumnezău i-o vegera
Şi boii calea le-or ara.

Şî, taică, dă n-o fi aişi
A noastră lume făr dă zbişi,
Om faşe-o, taică, sus în rai,
Croită după-ăl nostru trai.

Măru oltonit

Violeta Tipa

Măru oltonit dân sat
Ploi și vânt l-or legănat
Dragostea dân rădășină
Scaldă merii în lumină.

Flori dă măr căzând, în zbor
Dau iubire tuturor
Dășchid ochii muguri noi
Șe-s împrospătaț în flori.

Când să coc merili-n creangă
Iubirea dă șeri ne leagă.

Ascultă, Doamne, ruga noastră

Camelia Paian

Acultă, Doamne, ruga noastră
Şî Ce îndură
Întoarșe-Ț fața cătră noi
Șei păcătoș, dân șer
Primește ruga ardzătoare
Şî sloboage milă
Că mulț, prea mulț îs Doamne
Șei șe pier.
Că am greșât noi șcim prea bine
Dar cătră Cine Doamne,
Rugă înălțăm
Ne arată mângâiere și iertare
Că prea multă durere noi avem.
Ce rugăm Doamne
Ascultă a noastră rugă
Vingecă durerea și suferința tuturor
Trimice, Doamne prăstă noi
O mângâiere
Ne vingecă, Doamne,
Suflicili șe ne dor
Bisărișile noatre dă o vreme-s goale
Pră uliț astădz nu măi audz copii
Spitalili sărăcășioasă-s pline
Iisusă drag, noi Ce rugăm să vini!

Bunișii

Camelia Paian

Pră stoboru dă la fântână
Stau cu doru mână-n mână
La cumpănă mă tot uit
Viața prea iuce-o trecut

La apus strălușe-n soare
Apa-n șiutura a mare
Dorun-n ea să oglingește
Inima dă dor tânjășce.

În voreț iarba o crescut
Cilim verge pră pământ
Nume nu-i în cuina mică
Doar o umbră-n dor ugită.

Îi umbra lu maica mea
Șe-o plecat prea dăvreme
O lăsat doru-n poartă
Pră nime nu măi așceaptă.

Clupu dă la drum îi gol
Nu-i măi nime în ocol
Nișî taica nu măi așceaptă
Să îi trește a lui poartă

El cu maica or trecut
Pră lumea asta dă mult
Noi nu măi avem pră nime
Nișî la rău, da nișî la bine.

Îi noapce în mine şî toamnă

Sergiu Boian

Îi noapce în mine şî toamnă
Rugjină, rujină şî fum,
Şî pașî tei şe mă-ngeamnă
Să strâng toată noapcea pă drum …

POEZIA BĂNĂȚANĂ

Tu umbli în mine, ce văd,
Îm torni dân rujină oţâră
N-ajunje atâta prăpăd
Ş-o toamnă şe tăt să şpăţâră …

Mă laş să alerg pă cărări
Rătăşit la capăt dă vreme,
Ce sui în mine pră scări
Ş-asculţ la noapce cum jeme …

Un jioc sălbacic dă umbre,
Tot satu în mine scoboare
Păşăsc pă uliță strâmbe
Ş-atâta rujină mă doare.

Otravă dă toamnă în sânje
Şî noapce bătută dă şeas,
O mână beceagă mă strânje,
Măi am pucere s-o las …

Mă pierd întră urme dămult
Şî toamna parcă cloşeşce;
Paşî tei, paşî tei îi ascult
Şî noapcea în mine tot creşce…

Moşu Benedek

Cornel Bogdan

La tri paşi dă gara mică
Cam la vrun furtari dă şeas,
Fum şî aburi să răgică
Prăstă parcea dă oraş
Şe săcenii îi dzâc Fabrică.

Iaca ajung şî unge-s fumuri
Dă cârnaţ, dă mititei
Şî dă unge iasă aburi,
Dă la fript dă colăşei
D-ânga birtu al cu şiuturi.

Lume multă, larmă mare
Pântru locul şe ş-îl ţân,
Să sfăgesc nu şcie care
În piaţu ăl dă fân
Îi maharu ăl măi tare!

Nu-s măi paori dă altă dată
Cu izmene şî catrânţă,
Nu-i măi cum o fost odată
Cu pepeni şî lubiniţă
Şî curechi da-l dă salată.

Nu-s măi perele dzămoasă,
Nu-s măi prunele dă dunţ,
Nişi gutâna şe miroasă,
Nu-i nişi unguru dân Kuntz,
C-unguroanea lui frumoasă.

Unge-i moşu Benedek
Cu macu într-o străicuţă
Şî sămânţa-n-trun fişic,
C-un cocoş şî o puicuţă
Din avlia dân Bencec!

Nu-s nişi gugulani cu mere,
Nişi nemţoanea cu piparcă,
Nu-s nişi moţî cu şiubere.
Or pieri ş-ai şe dăscarcă,
Bătrâniţ fără pucere.

Toce îs acum pră dos
Toce s-or schimbat în viaţă,
Totu îi măi negrişios,
Piaţa nu îi măi piaţă
Cum nu-i urâtu frumos!

Monroe Mi U.S.A.
15 august 2008
Sfânta Maria Mare-Ruga la FOENI

Dor

Cornel Bogdan

Mi dor dă sările cu lună
Şe lumina prăstă avlie.
Dă gimineț cu vreme bună
Când străluşea roaua în vie.
Mi dor dă cânt dă ciocârlie.

POEZIA BĂNĂȚANĂ

Mi dor dă nucu înverdzât,
Dă umbra lui a răcoroasă
Șî dă căisânu înflorit
Șî dă căisâna lui dzămoasă.
Mi dor dă pita proaspăt scoasă.

Mi dor dă crini șî viorele
Dă penile dân grăginuță
Șî dă mirosu dă zorele,
Încolăşâce pr-o crenguță.
Mi dor d-a mea măicuță.

Mi dor d-o dzî dă primavară
Cu piuitu puilor,
Dă soarile cu ghinț d-afară
Șî dă zburdatu mieilor.
Mi dor dă mulsu oilor.

Mi dor dă caș. Dă păcurari
Șî dă coliba lui dă paie
Șî dă țâganu şe-i boitari
Șî puradeii lui, o droaie.
Mi dor dă durăit șî ploaie.

Mi dor să umblu iar prân apă
Șî să alerg iară dăsculț
C-un sac pră cap șî-n mân-o sapă
Pân la duchenu dă la colț.
Mi dor sa mânc prune dân dunț.

Mi dor pră cucurudz să șăd
La dăjghijat, sus pră grămadă.
În șupă să mă duc să văd
Viţaua dă plomadă.
Mi dor să tai la ciolomadă.

Mi dor să văd bruma pră vie
Șî mustu să îl gust cu șoala.
Să văd burdacu cu răchie
Cu care deda-ș dreje boala.
Mi dor să-nșeapă școala.

Mi dor dă bradu dă CRAŞIUN
Cu crengile şe-acing pogeaua.
Dă Anu Nou șî dă Ajiun
Când vin copii cu steaua.
Mi dor să mătur iară neaua.

Mi dor dă satu-mbătrânit,
Mi dor dă paorii dân sat.
Mi dor dă podu-al năruit.
Mi dor dă unge am plecat.
Mi dor dă tot şe am lăsat!

Măi şcii tu, mamă?...

Adrian Gerhard

Măi şcii tu, mamă, şie-i tăşierea
Şî cum să zbacie ea în noi?
Cum treşie limpezând durărea
Lăsându-ne în suflet, goi.

Oh! Câce nopț îm duşie plânsu
Încorligat în ceamă şî nevoi,
Îm curie stălele în sânjie,
Îm curie visăle şuvoi.

Nu am răgaz otava s-o ascult
Cum iară rupie dân ţărână,
Nişi greierii dân fânu verii
Şie cântă-ngrămăgit dă lună.

Măi şcii tu, mamă, cum ai dzâs
Cân povestam sara în cuină?
Că gincolo dă şi-om fi fost
Vom fi tot împreună...

Îm porț dă grijă în poveri
Ce-ascult ş-acu cu gându
Trecut-au mulce primăveri
Ş-aşcept să-m vină rându.

Beceag dă viață mă aşcern ca apa
Acolo unge-i săşietă măi mare
Şî ud şelui rămas duar faţa
Cu stropii rătăşiț dân soare.

Mă duc ca az, mă duc ca mânie,
Mă duc tot în gostâie,
Ş-aşcept şî io-măi şcii tu, mamă?
Să strânjiem strugurii dân vie...

POEZIA BĂNĂȚANĂ

Cântic lu Achim Nica

Ioan Văcariu

Doamne, iuce mai suşi roata,
Astăz, mânie viaţa-i gata
Ş-ai să mă întrăbi anume
Şe-am făcut pră astă lume.

Am făcut ca orişâcine
Nişi prea rău, da nişi prea bine.
N-am trăit ca orişâcare,
Am trăit păntru cântare!

Am cântat dă veselie
La oameni dă omenie.
Am cântat doina dă jele,
Doina dorurilor mele.

Acum cu arjint pân pleată
Îmi adun cântarea toată.
Vreau s-o las ca moşcenire,
Să-mi fie dă pomenire.

Vreau s-o las la lumea toată
Să îş aminceasc-odată
La oraş ca şî la sat
D-Achim Nica dân Banat.

Ogașu

Todor Groza Delacodru

Prân Misăși curge ogașu,
Dă la gial cân gogie ploaie
Și cu iel dușie la valie
Fiel dă fieluri dă gunoaie.

Șî cum vinie așa d-avalma,
Dă pră coastă dă la munce,
Cu cât trieșie măi la valie,
La gunoaie-s tot măi mulcie.

Io nu șciu, ogașu ăsta
Dă măi poacie să nie spielie,
Că-i sătul şî iel, bacsama,
Dă atâcia lucruri rălie.

Ploili is tot mai rare,
Niauă nu-i să să topească
Șie blăstăm pră capu nostru.
S-o pus să nie osângiască?

Iaca trămură Glăviţa
Dă atâta uscătură.
Săşiţa vinită goastă
Toace apili îi fură

Șî lie dușie şinie şcie
Unge, că-i mare pământu...?
Năgejgea a dă pră urmă,
Rămânie focu și vântu.

Nie rugăm şî dzî și noapcie
Să gie Dumniedzău o ploaie,
Apa să vină cât casa
Să nie spielie dă gunoaie...!

Prân Misâşi cure ogașu
Dă pră coastă, dă la munce
Dar în tainâ, că d-o vriemie,
La gunoaie-s tot măi mulcie.

În sat

Dimitrie Acea

Or fost mulce căș în sat
Șe-or rămas ca fără mâni
Când a-i cineri or rămas
Ș-or ugit num-ăi bătrâni.

Tăbărâtă coasa-n grindă
Dă la șură s-oginea
Șini s-o bată, s-o ascută
Șî să iasă-n câmp cu ea?

POEZIA BĂNĂȚANĂ

Plugu-o rujinit în șofru
Pământu-i sălbăcișit
O murit dămult săracu
Paore șe l-o-ngrijât.

S-o-nmulțât pră țarini spinii
Șî-nfloriț îs doar scăieții
Dă și ni fi lăsat, Doamnie,
Slabi la anii bătrâneții?

Că ne-am dușe iar la holdă
D-am avea pucere-n mâni
Șî-n pișioarili pră care
Ne-am zuitat c-am fost stăpâni.

Dă iși-colo adz reuma
D-abia ne măi poace dușie
Ni greu tare, cum șî Țâie
Ț-o fost când Ce-or pus pră crușie.

Șiasu cu cuc

Pătru Chira

Vecăru dă pă poliță
Nu măi merje dă o lună,
Îi biceagă vro rociță
Or doar țagăra nu-i bună.

Ș-am pornit-o spră Sovata
Că mășâna mea zvârloane
Să m-ogoi, că lucru-i gata
Șî muierea mă zogoane.

Ca să-m văd dă sănătace,
Că-s biceag dă obrinșială,
Usturimi la foi șî space,
Rămătizm șî astupală.

Drumu-i greu, cu gropi dăstule,
Șî măi mișî șî măi afunge
Lunji dă parc-ar fi trăgule
Să le-ocoli nu ai pă unge.

Am ajiuns cu mulce hopuri,
Bara-i ruptă, doba-i spartă,
În tri locuri spart părbrizu
După șe m-o dat cvărtiru.

În vitrina cu dă toace
M-o sărit în ochi un lucru,
Lângă un chiscant dă lapce
Văd un șias șe cântă cu-cu.

Ioreghelt! No toșig eftas,
Mă-ntrăbă o doamnă grasă
Nu vreau eftăs, doamnă scumpă
Vreau doar șiasu dă pră masa.

Am spesat vro patru suce
C-atât cuștule un șias.
L-am luat subțoară iuce,
Ș-am plecat cu el acas.

Adz muierea îi făloasă
C-arie un șeas dă dzâle mari
Bace șinși ș-arată șasă
Când îi patru ș-un furtari.

COMORI DĂ VORBĂ BĂNĂȚANĂ

Culesă dă Ioța Popovici, dân Berecsău Mare

puce locu supt iel - om puturos

îi bun dă trimes după moarce - are vreme; mereuț-mereuț

pită dă om - om bun

să nu-i treși calea - om cumsăcage

o mâncat dân mulce blige - om bătrân

jioacă pră pălămari - jucători buni

Culesă dă Todor Groza, dân Misâși

caută-ți dă lucru - vedz-ți dă treaba te

vorbește gura fără cine – vorbești și nu trăbă

nu vorbi verdz și uscace - vorbești fără rost

umbli gură căscată - nu baji dă samă pră unge merji

cânie dă om - om rău

s-o dus în șlapi și o venit în săndale - sărac s-o dus și sărac o vinit

Culesă dă Păun Es Durlic, dân Banatu Vlah

care tașe, ăla face - care nu bace doba, izbângească

a venit apa și la moara noastră - acum ne merje bine

din șăgere nu-i aviere - fără lucru nu sporești

șîe ie bun, nu țânie mult - nu-i tută vriemea numa binie

Culesă dă Elena Oance Drăgan, dă la Berini

Nu îmbla d-a daina - nu umbla fără rost

Șine pleacă – să ș-ajiungă - dacă ce-ai apucat dă o treabă, s-o dușî la bun-sfârșât

Supt șiocan, pră nicovală - cum îi măi rău

Cât ți țolu să ce-ncinji - să fași numa șe poț să fași

Cu pardosu-n sus - stai cum nu trăbă

Drumuri bănățăne, văzuce șî năvăzuce

Căzanilii Dunării

Câtodată îi binie să ce tot duși la Chinezu, cu urcii! Așa o fost șî pântru minie, că într-unu dân drumurili mele, m-am oprit la căfana dă cafă cu bunu meu profesor dă geografie. Givănind șe măi scriem la foaie, am ales Căzanilii Dunării, unu dân locurili care lui îi plac așa dă mult șî pră fișcecare dân noi ne bucură orșâcând merjem acolo. Măi mult dăcât atâta ne-am făcut socoata șî d-o gostâie prân ăle locuri când n-o măi fi așa dă cald.

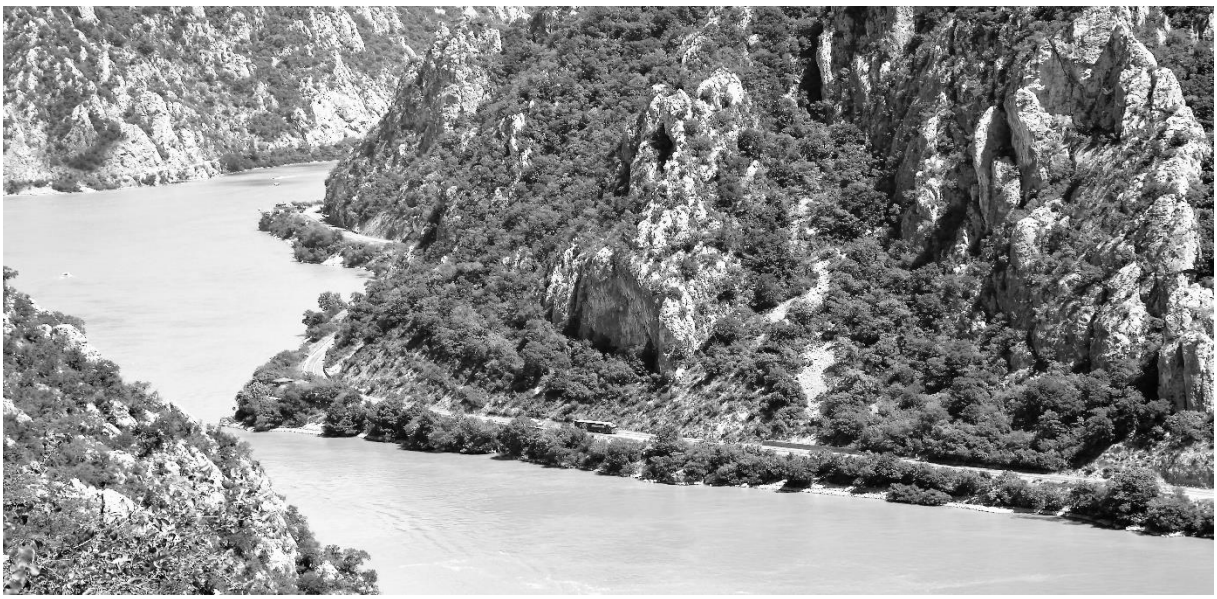

Acuma îl las profesoru dă geografie să vă poarce pașî prân Căzane șî să vă povăstuie șe măi ște dă ășce locuri.

Măi către vale dă întâlnirea cu pârâu Plavișevița vigem șî ne menunăm dă hăurili dă calcar, alb-sure a lu Ciucaru Mare, cu înălțâmea dă 316 m. Ne par contopice cu a lu veșinu Veliki Strbac(768m). Întră ăi doi munț, or fost săpace dă apă, Căzanilii Dunării.

Apa o săpat pereț girepț dă măi binie dă 200 m dă înalț. Odată ieșâtă dân strânsoare, apa, cu totă pucerea ei dân băbăluc, o săpat în a măi grea postată-a dă calcar șî o dăltuit, cu răbdare, Căzanili Mari, cam 3,8 km. La kilometru 970, locu să lărjește măi gata pră rotund. Dășchigerea asta măsoară 1,5 km șî o ceamă depresiunea-golf Dubova.

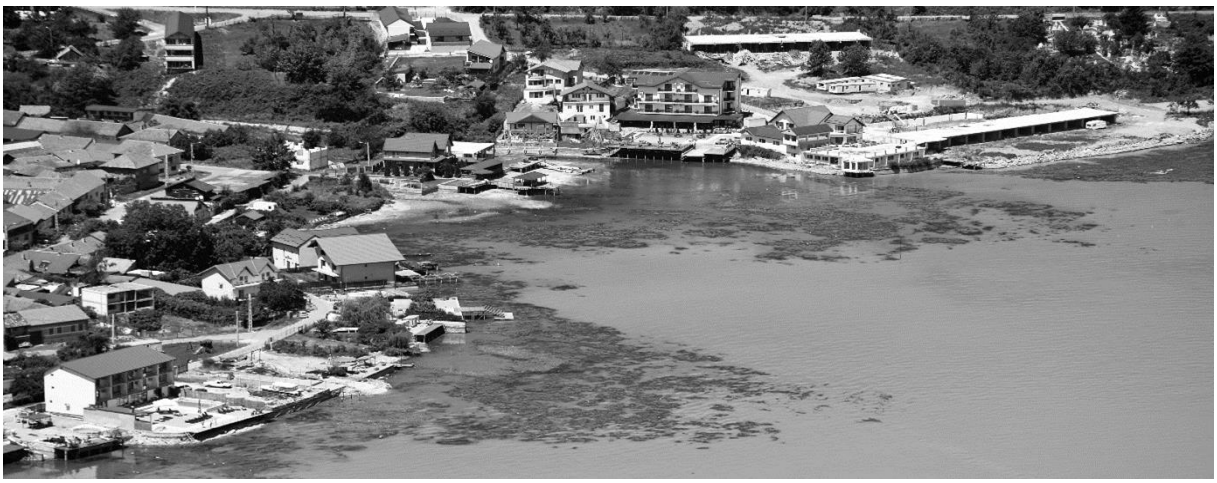

La kilometăru 968,6 intrăm în Căzanili Mișî, lunji dă 3,6 km, prinsă întră Ciucaru Mic (310 m) șî Mali Strbac (626m). Măi năince dă a să fașe lacu, vadu avea aișî 150 m lățâme - a măi mică dân defileu.

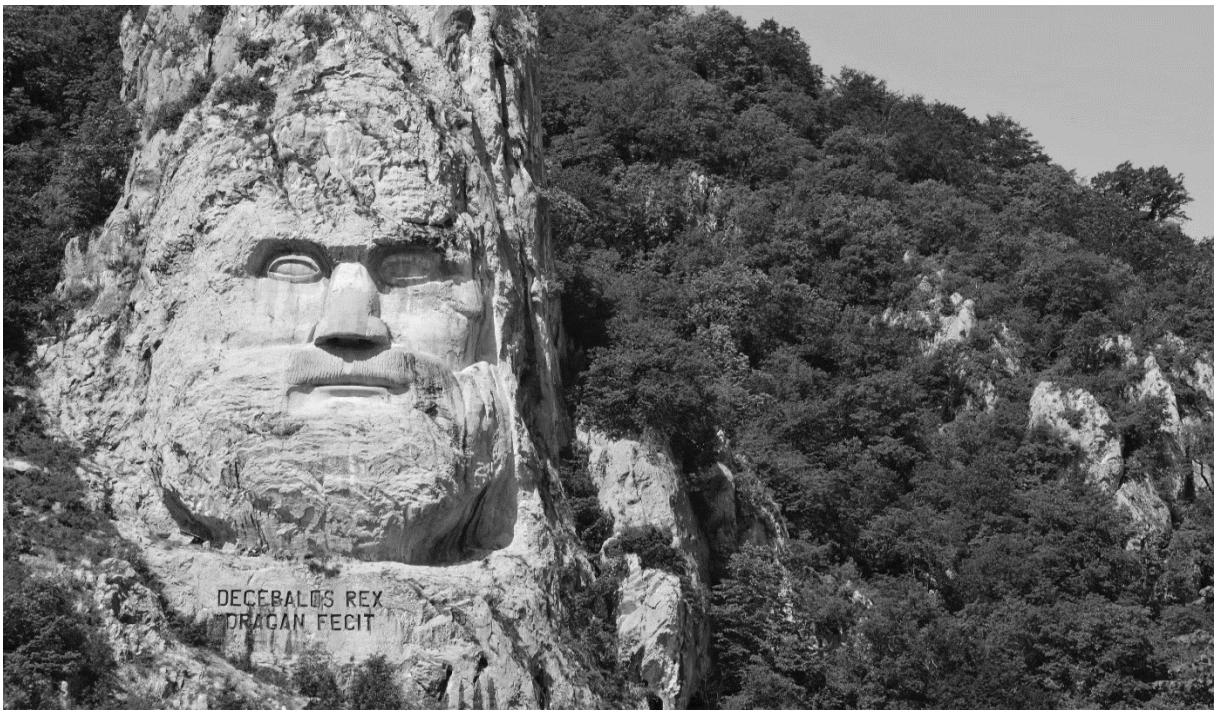

La kilometăru 967,3 părețu lu Ciucaru mic, îi spingecat, dă tot, dă valea Mraconiei, unge să găsășce acuma șioplit în piatră capu lu Decebal. Lângă, ne pucem închina în fața altarului, pântru că tot aișa găsâm Mănăstârea Mraconia.

Lăsăm Căzanili Mișa în urmă șî oțără măi încolo, în gireapta noastă vigem Tabula Traiana, care laolaltă cu o postată dân drumu roman, or fost năltace cu 20 m prăstă lac, când s-or răgicat Porțâli dă Fier. Or fost întărice în stânca dă la Golo Brdo. Slovili dă pră Tăbulă slăveșc fașerea drumului dă luptă pără lângă Dunăre, înșeput dă Tiberiu (33-34 d.Ch.), întărit dă Domițian (75-80 d.Ch) șî gătat dă Trăian (102 – 105 d.Ch).

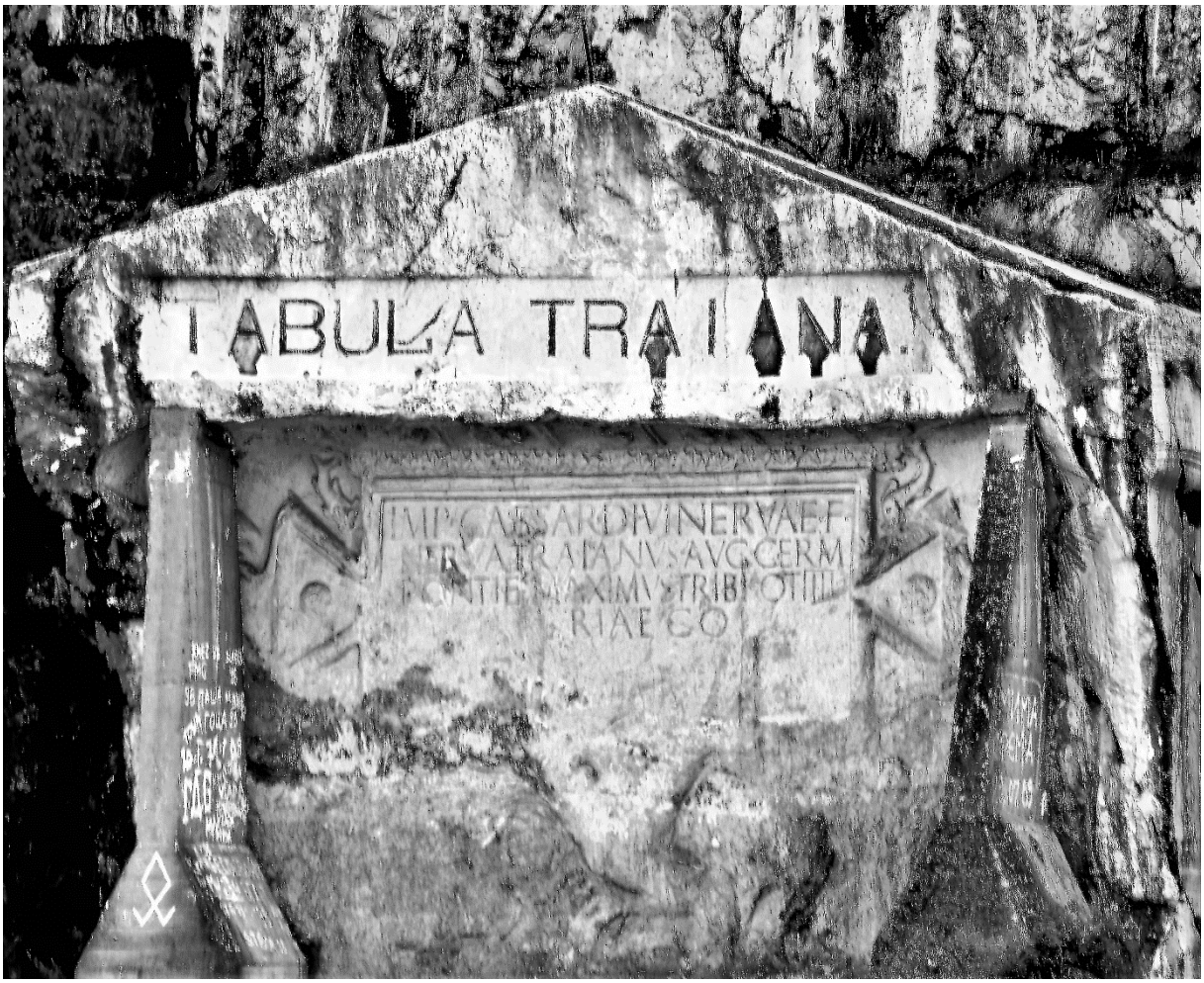

Drumu să poace fașe cu mășâna. Pântru ăi care pot șî pră jios. Să poace merje cu vaporu pră Dunăre șî dân loc în loc să poace mânca zamă dă pește șî pește fript. Așa, ca să țână mince tăt natu!

Nicolae Grimacovschi &Florina Colgia

Drumuri bănățăne, văzuce și năvăzuce

Poveasta dî la Românești

Dă peșcera dă la Românești o auzât tăt natu, măi cu samă dă când să cântă în ia. Șe nu prea știe lumea, îi că s-or jiucat și poveșci înuntru. Măi prân anii '80 s-o jiucat Dănilă Prepeleac. În vreme șe în foalilii pământului poveasta merjea 'năince, afară, jios -"la bază" - un generator dăgea curent prân mațâli încinsă până sus și era păzât dă un ortac dă la Speotimiș.

În poveastă Dănilă Prepeleac să prăgăcește să să scoboare în iad ... când să ia curentu! Ăi dă s-or uitat or gângit că așa trăbă să fie. Actorii or jucat năince, numa ortași dă la Speotimiș, s-or spăriat. Ei or șciut că nu-i dă binie. Iuce or fujit la stație și fracili dă jios le-o zâs că s-o oprit motoru și nu știe șe să-i facă. S-o oprit și pașe!

În sat, lângă generator s-o oprit un tractor, vâzând că un om să căznește să-l pornească. După șe s-or ștudărit ei oțără or văzut că generatoru o rămas fără motorină. Tractoristu s-o șupit, o scos dân tractor și o împlut rezervoru la generator.

Dănilă Prepeleac s-o răgicat dân iad ... și-n peșceră s-o făcut lumină! Tăman în clipita aia!

Ăi dă la Speotimiș făloș că o ieșât bine, spectatorii bucuroș ca buni îs organizatorii, actorii mulțămiț și iei pântru ajiutoriu dă sus.

Fâncă nu am fost atunși acolo, nu șcim dacă și speologii îs ca și vânătorii, da tot șe or făcut la Românești până acuma ne fașem să le cregem poveasta.

Dacă vremea ne lasă, în tătă toamna în peșceră pucem asculta muzâcă. Îi unu dân locurililii unge să auge tare bine. Așa că ăi dă la Speotimiș i-or adus să cânce pră ăi dă la Filarmonica Banatu, Stefan Ruha, Kathleen Evans, Alexandra Gutu, Gabriel Croitoru, Corala "Sabin Dragoi", "Bega Blues Band", "Survolaj", "Nightlosers", "Cargo", "Celelalte Cuvinte", "Implant Pentru Refuz" și "Zdob și Zdub".

Și dacă tot am auzât o poveastă dă năcrezut, da agevărată, să zâșem și nișce vorbe dă peșcera menunată. O gâsâm în Munții Poiana Ruscă. Ăi dă șciu ne zâc că-i o peșceră mijloșie, cu o dășchigere cam dă 1450 m, dă tri rânduri. Ce poț băga în ia prântr-o parce. Poarta împărăcească are 9,5 m lățâme și 2 m înălțâme, care lasă lumina să vegerază cam 70 m dă la intrare.

Îi casă bună pântru lilieși, da' în ia s-or găsât oasă dă urs și măi mulce toboce dân paleolitic și neolitic. O groapă pântru bucace, și hârburi, dân cultura Tisa și Coțofeni. Or găsât și o vatră, pră care or refăcut-o și o-ț vigeao la Muzeu Banatului dân Cimișoara, când o fi slobod și pântru lume înuntru.

Prima data când or căptat în peșceră o fost în anu 1872, când prăThomas Orthmayr l-o privit măi cu samă geologia și fauna.

Vă îngemnăm să fașeț drumu până la peșceră pră pișioare, ca să vă bucurați sufletu și ochii până sus.

Mihai Bochiș&Florina Colgia

Conacu Gudenus dân Gad

Bucfarili lu ăi bătrâni spun că năince dă anu 1000 ăiși s-ar fi bătut Glad cu ungurii și satu unge îi az conacu ș-ar fi loat numili în șinsta lui.

Tot în bucfare îl găsâm făcut la anu 1333. Lumea zâșe că după șe or trecut turșii, satu o fost cumpărat dă familia nobilă ungurească Fodor. Tăt ei ar fi răgicat și casa asta, pră lângă alta pră care o măi aveau în sat.

Sursa foto: https://prinbanat.ro/conacul-gudenus-din-gad

Conacu o fost târguit dă măi mulce ori până o ajuns la familia Gudenus. Tot dân vorbe am auzât că pră câmpurili conacului creșcea cicoare. Că baronu ar fi avut și o făbrică pântru prelucrarea ei și că o vingea în Europa. Avutu familiei să măi găsa în Budapesta și Cimișoara. Aiși or răgicat un palat în Iosefin, în care Adalbert (Béla) Josef Freiherr von Gudenus, născut la Gad în octombăr 1863 s-o stâns, la vrâsta dă 78 dă ani, în 9 a lu sepembăr anu 1941.

S-or găsât înscrisuri că Béla von Gudenus ar fi lucrat și la Primăria dân Cimișoara.

O vreme, în conac o fost școala dân sat. Pră urmă, ca ăle măi mulce conașe dân Banat, o loat drumu plânjerii și ăl zuitării.

Răgicat după forma barocă, az măi lasă să să vădă, unge și unge, molăru dă pră păreț, asămini căș̦âlor dân Pompei, ferestrili dă lemn și doi stâlpi dă fier, la ușa dân dos, dă pră care altă dată luminau făloasă doauă felinare, cătră parcu conacului.

Florina Ariana Colgia